

za pravice slovenskega naroda se ne dado po njem v kozji rog vgnati. In kako se obnaša v gosposki zbornici na Dunaji? Ali se je katerikrat pod Schmerlingom in zdaj oglasil za svobodo in ravnopravnost vsem narodom? Ali je katerikrat črnil besedico o sili birokratični, ki jo je šibal v pesmah svojih? Anastazij Grün, na papirji nekdanj protinik birokracije, je zdaj v dejanji nje podpornik. Za vse to nima 70 let stari mož nobenega spomina več, le kloštre preganjati in v družih enacih rečeh je še korenjak. In takega „svobodnjaka“ slavi dandanes liberalna stranka!!

Mnogovrstne novice.

* *Od groznih povodinj se je bralo ta mesec iz mnogih dežel, ki so velikansko škodo napravile na Ogerskem, Českem, Nemškem in posebno še na Francoskem, kjer po neprestanem deževanju od leta 1872 ne pomnijo, da bi bila reka Seine tako velika kakor je zdaj.*

* *Strašen vihar je 20. dne t. m. razsajal v Dubrovniku (Ragusa) v Dalmaciji, kjer je v kupljo stolne cerkve treščilo in jo razdajalo, pa tudi cerkev tako poškodovalo, da se bojé, da ne bi se deloma podrla.*

* *Nežidersko jezero (Neusiedlersee) na Ogerskem, ki je pred nekimi leti nagloma se popolnoma posušilo tako, da je bilo zadnji čas polje na njegovem mestu, je sedaj mahoma zopet jezero postalo. Ali bo jezero zopet ostalo in kako dolgo, se ve, da tega nihče sedaj še ne vé.*

* *Sila važno iznajdbo naznanja časnik „Magyar. Allam“. Tam se bere, da je jezuit Egger v Maria-scheinu iznašel mašino, po kateri se namesti sopena rabi elektrika. Ker bi vsled tega ne bilo treba oglja za železnice, mašine itd., se lahko razvidi, kako neprecenljiva bila bi ta iznajdba za obrtništvo, mašinstvo in promet sploh, ako se vresniči. Neki mašinst v Pragi je naredil že mašino po tej novi iznajdbi, ki ima železnice, parobrode in druge mašine gnati, in skušnje, ki so bile ž njo narejene, so neki prav dobro ta elektromotor potrdile. Mašina dela brez ropota s čudovito močjo in točnostjo. — Jezuit pater Egger bode v razstavo v Filadelfijo poslal svojo iznajdbo, za katero je dobil že patent.*

Deželni zbori.

Štajarski deželni zbor.

Iz tega zbora dozda ni še posebno važnega poročati; povedati pa vendar imamo, da deželni odbor, po večini nemčursk, nasvetuje na prid svoji stranki neko premembo volilnega reda; tako hoče, da bi Mariborski okraj v deželni zbor volil samo enega poslanca, Št. Lenartski in Slov. Bistriški pa tudi enega v Mariboru, potem Celjski, Vranski in Gor. Graški enega v Celju, in Laški, Šmarski in Konjiški enega tudi v Celju. Iz te moke menda zdaj še ne bode kruha. Gradec ima 4 poslance in jih hoče imeti 8 v podporo liberalcem zoper večidel konservativne kmetiške poslance. Tem nakanom nasproti bodo govorili: gg. Herman, dr. Srnec, dr. Dominkuš, dr. Vošnjak, Šnideršič in celó Mahrenberški Šmit za pomnožitev kmečkih poslancev. — Dr. Radaj, čegar volitev je deželni zbor soglasno potrdil, bode obrekovalce tožil zaradi razžaljenja časti; v to zatožbo prideta tudi Dunajska „Deutsche Zeitg.“ in pa Ljubljanski „Tagblatt“.

Deželni zbor Koroški.

V tem zboru je bila zanimiva razprava o ukazu ces. kralj. finančnega ministerstva od 21. januarja t. l., ki ponavlja prepoved, da se sol iz solin Hallskih

ne sme vpeljavati na Koroško. Zbor je soglasno sklenil, naj se deželni odbor obrne do finančnega ministerstva, da prekliče dotično prepoved. — Ta prepoved je tem bolj neslana, ker se vé, da se v kljub nji skrivé obilo Hallske soli dobiva v Celovec.

Deželni zbor Kranjski.

V 6. seji 22. dne t. m. je c. k. deželni predsednik vitez Widmann, sklicaje se na 5. sejo, v kateri je dr. Poklukar očital nerednosti, ki se prav pogostoma godijo pri izterjevanju davčnih zaostankov (glej dotično poročilo v 12. številu „Novic“), objavil sledeče: „Dr. Poklukar se je v zadnji seji pritožil, da se pri izterjevanju davkov po izvršenem potu dotični uradi ne ozirajo na določbe dvornega ukaza dné 7. aprila l. 1826, in da za nepremakljivo blago zmirom rubijo take stvari, ki spadajo med potrebščine gospodarstva (fundus instructus), katere se pa po navedenem dvornem ukazu rubiti ne smejo pri izvršbah na nepremakljivo blago. Akoravno, kakor sem že omenil zadnjič, pritožbe v takih posameznih dogodbah niso došle niti vladi, niti finančnemu vodstvu, niti okrajnim glavarstvom, vendar sem prepričan, da dr. Poklukar ne bi mogel tako za trdno očitati omenjene nerednosti, ako bi mu ne bile pozitivne take dogodbe znane. Jaz sem toraj takoj po zadnji seji uradom, katerim je izročeno izterjevanje davkov, poslal oster ukaz, da morajo pri izvršitvi takih uradnih djanj strogo postopati po postavi, da je dvorni ukaz dne 7. aprila leta 1826, po katerem je prepovedano potrebščine gospodarstva (fundus instructus) rubiti pri izvršbah na premakljivo blago, še zmirom v veljavi, in za davčne organe merodajen. Ob enem sem pa ukazal tudi ostro, naj dotični uradi v slučajih, kedar je dvomljivo, ali pripada kaka stvar k potrebščini gospodarstva ali ne, to negotovost pri vsakateri priliki smatrajo v takem smislu, ki je za dotično stranko najbolj ugoden.“

Potem so se nekatere peticije izročile dotičnim odsekom, med temi zlasti prošnja Rafolške občine za dovolitev 43% priklade in prošnja Ihanske občine zavolj znižanja davkov. Finančnemu odseku se izroči vladna predloga z načrtom pogodbe zavolj uravnave zemljiško-odveznih razmer na Kranjskem, dalje deželno-odborno poročilo o plačah uradnikov in služabnikov deželne posilne delalnice in proračun deželno-kulturnega zaklada za leto 1877. Poročilo o deželno-odbornem delovanju za l. 1875 se je razdelilo med dotične odseke. — Gledé vino- in sadjerejske šole na Slapu se je potrdil proračun za leto 1877 (potrebščina 6870 gold., zaklada 3615 gold., primanjka tedarj 3255 gold., ki je pokriti iz deželno-kulturnega zaklada), in računski sklep za l. 1875 (dohodki 6751 gold. 17½ kr., stroški 9621 gold. 31 kr., primanjkljej 2870 gold. 13½ kr., ki se je pokrili iz deželno-kulturnega zaklada, ter končno stanje premoženja 5672 gold. 55 kr.).

7. seja deželnega zbora bila je zato posebno važna, ker je dr. Bleiweis pri predlogi finančnega odseka, ki nasvetuje, naj se deželni odbor za povračilo dozda indebite plačevanih zdravstvenih stroškov obrne do c. k. ministerstva, in če bi ono ne hotelo povračila dovoliti, tožbo vloži c. k. državni sodnji, poprijel besedo, rekši, da on po vse pritrjuje odsekovemu predlogu, da pa od finančnega odseka nasvetovano sredstvo je le paliativno, treba pa je iskati radikalne pomoči zoper krivice, ki se deželam tudi v družih slučajih godijo po sklepih vladnih; on memo družih navaja le dva flagrantna primerljeja, ki spadata tudi v vrsto zdravstvenih zadev, in na to v daljem govoru pripnè kritiko cele zadnje vladne sisteme, pogubivne nasledke dva-

lizma, ki dela v Cislajtaniji svoje, v Translajtaniji pa svoje unim nasprotne postave, in vidi rešitev Avstrije iz vseh teh nadlog le v zvesti izpeljavi oktoberske diplome, ki je po besedah presvitlega cesarja „unwiderfliches Staatsgrundgesetz“ državi Avstrijski in v resnici ona „magna charta“ Avstrijskim narodom, ki razpore pomiriti more in vresničiti preblage besede Njegovega Veličanstva, da „mir se povrne med ljudstva njegova.“ — Gospodje Dežman, poročevalec bar. Apfalter in posebno c. k. deželni predsednik vitez Widmann v daljem govoru nasprotujejo govoru dr. Bleiweisa s povdarkom, da je nevarno razruševati državne temeljne postave sedanje ustave. Dr. Bleiweis je te ugovore lahko z mirno vestjo poslušal, kajti gospodje nasprotniki sami dobro vedó, kdo je razrušil temelj Avstrijske ustave: nepreklicljivi zakon — oktobersko diplomó, in na to mesto postavil vse drugačno ustavo in po njej vladno sistemo. — Drugi pot prinesemo obširnejšo razpravo te državnopravne obravnave.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

V.

Mati ga izdá.

(Dalje.)

Zopet mi šine iskra v glavo, spomnim se dekle, ki je po hudem udarcu postala nema in za vse neobčutljiva. Vse to gre lepo skup, kakor kolesa razdrte ure, al kdo je ona „mati“? Te ne morem najti nikjer v svojem spominu. Pa saj stara ženska menda še ni odšla, morda bo celó prišla čakati sina k podobi v kotu vrta. Če bi je pa ne bilo, kaj potem? Na vsak način sem prišel na sled nekemu hudodelstvu, toraj sklenem iti za njem, kar se mi zdi tem lože, ker me tu nihče ne pozna in ne vé, kaj sem. Zato sklenem najprvo zvedeti, kam se je podala starka, in zavijem na pot, po kateri sem jo videl zgubiti se. Sreča mi je mila, kajti že čez četrte ure zagledam starko na ovinku pota kakih 20 korakov pred sabo. Zdi se mi, ko da bi jo bili moji koraki splašili s klopi, na kateri je prej počivala.

Doiti je mi ni bilo težko. Predno sem vštric nje, pa se ozre malo po strani; ko pa zagleda moj obraz, se strese, a hitro v drugo stran obrne. Tudi jaz ostrmim.

Je li mogoče? To je vdova Dolarjeva, edina prijateljica umorjene vdove Reberjeve, katero sem v mestu M. ob svojem času izpraševal o umoru in ki je izmed vseh prič edina trdila, da Reberjeva ni imela skoro nič premoženja. Da je tudi ona mene spoznala, tega sem si bil gotov, zato sem jo hotel ogovoriti, a brž si premislim; bolje, da se delam, kakor da bi je ne poznal, in grem naprej ne oziraje se po nji. To tudi storim in ko se čez nekoliko časa pobiraje palico, katero sem bil nalašč na tla spustil, skrivaj nazaj ozrem, je nič več videti.

Zdaj, ko sem starko spoznal, mi je bilo marsikaj jasno v prejšnjem pogovoru, cesar prej nisem po vsem umel. Oni „baron“ je tedaj sin te vdove Dolarjeve. Al kak sin? Spominjam se, da mi je bila pri izpraševanju odgovorila, da nima nobenega otroka. Zakaj se mi je legala, če je ta „baron“ njen sin? Čemu je prikrivala, da ima sina? Čim dalje premišlujem, tim bolj se mi vtrdi prepričanje, da je ta „baron“ morilec vdove Reberjeve. Kako je storil hudodelstvo in kako je mogel

brez sledú zginiti, to mi je sicer še zastavica, katero mi ima rešiti preiskava; kajti da sklenem isti hip zajeti vrlo mater, njenega sina in „baroninjo“, tega mi ni treba še posebno razlagati, imam že dovolj vzrokov. Le to naj bo še povedano, kako sem hotel to izpeljati na najvarnejši način.

Mislil sem si tako-le. Starka me je gotovo spoznala in ker ljudje s slabo vestjo povsod nevarnost za se slutijo, bo mislila, da sem prišel na kak sled; gotovo pa bo bala se kake nevarnosti za se in za sina, tedaj bo skušala približati se mu ter ga svariti pred menoj. Ker sta „baron“ in „baroninja“ do večera v veliki družbi, se pa to do mraka ne bo zgodilo. O mraku bo sin „baron“, kakor je obljubil, prišel čakati matere k podobi v samotnem kotu sprehajališča, če pride že ona ali ne. Ona pa bo prišla, če tudi prej ni bila namenjena, da mu pové, da sem jaz tu, ter ga svari pred mano ali pregovori, da pobere še to noč kopita. Pri tej priliki bodo ušle gotovo nji ali njemu ali pa obema še bolj jasne besede, ki ju bodo izdale. Pri tej podobi v samotnem kotu vrta ob mraku mi je tedaj najugodnejša prilika vjeti hudodelnika, kajti da sta, to mi je tako gotovo, kakor da je dvakrat dva štiri.

Kako pa vjeti tu hudodelnika, ki se bo gotovo branil, kar mogoče? V tem kraju ni nobene uradnije, ne žandarjev in menda tudi beričev ne. Vrh tega jaz sam nisem nikomur znan, če bi tudi povedal, kdo sem, težko bi mi verjeli, dokazov svojega stanu in poklica pa nimam pri sebi razun par obiskovalnih listkov, ki pa niso nikakor zanesljiv dokaz, da sem to, za kar bi se izdajal.

Pri vsem tem se zeló mudí, za premišljevanje ni časa, ura je že štiri odbila in ob sedmih je mrak. Brez vsake pomoči si pa tudi ne upam izvršiti svojega namena zlasti proti dvema osebama, čeravno mi poguma ne manjka; „baron“ je tako močnejši od mene in zavest, da mu gré za glavo, bi mu dala še več moči.

Zadrega moja je po vsem tem res velika. Vendar sklenem podati se k županu in poskusiti svojo srečo. A tega ravno ni doma, le občinski sluga sloni pri vratih. Temu zapišem par vrst do žandarmerijske postaje, v katerih zahtevam brž dva ali tri može sem. Slugi obljubim izdatne plače, ako mi vsaj v dveh urah pripelje žandarje.

Cesar bi morda besede ne storile, to stori denar. Sluga napreže in oddirja, da se je vse za njim kadilo. Jaz se podam zopet proti glavni gostilnici ogledovat, je li „baron“ še brez skrbi. Vidim ga na strani „baroninje“ v sredi gospode pri živahni zabavi, — dokaz, da še ni z materjo govoril. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

V Gorici 18. marcija. — Nocoj od 5½ do 7. ure je bil v dvorani katoliškega društva koncert, katerega je počastil tudi gosp. grof Chambord z grofinjo soprujo in odličnim spremstvom. Druge domače gospode je bilo veliko. Med petjem in godbo sta čitala dr. Valussi (državni poslanec) in g. Alpi prav lepi razpravi o „Devici Orleanski“. — Naš deželni zbor je imel pretekli teden 2 seji, v katerih se ni nič posebnega obravnavalo. (V torek bo spet seja.) Kar bo važnega v zboru, posnamem za prihodnjič. — Okrajna šolska nadzornika za vse Goriško sta za prihodnjo šestletno dobo imenovana: gosp. Franc Vodopivec za vse 3 slovenske okraje: Gorico (okolico), Tomin, Sežano in tudi za slovenske šole v okraji Gradiščanskem, gosp. Jož. Culot (gimn. profesor) pa za laške šole v Gorici in v okraji Gradiščanskem.